

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2010 M. LIEPOS 21 D. NUTARIMO NR. 1133 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2007 M. RUGPJŪČIO 8 D. NUTARIMO NR. 804 „DĖL NACIONALINĖS ŽALIŲJŲ
PIRKIMŲ ĮGYVENDINIMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ IR JŲ KEITUSIŲ NUTARIMŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS“ PAKAITIMO“ PROJEKTO
(TAP NR. 21-592(3); TAIS NR. 21-21131(4))**

2021-06-21   Nr. NV-1463

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – didinti žaliųjų viešųjų pirkimų (toliau – ŽVP) dalį, siekiant, kad pirkimų vykdytojai įsigytų prekių, paslaugų ar darbų, darančių kuo mažesnę poveikį aplinkai ir skatinant perėjimą prie žiedinės ekonomikos, siekiant žaliojo kurso tikslų.

3. Dabartinė situacija:

Žaliųjų pirkimų tikslai 2016–2020 metų laikotarpiui nustatyti 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimo Nr. 804 „Dėl Nacionalinės žaliųjų pirkimų įgyvendinimo programos patvirtinimo“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“ 2017 metų pakeitimu, kuriame nustatyta, kad Viešųjų pirkimų įstatyme apibrėžtos perkančiosios organizacijos ir Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatyme apibrėžti perkantieji subjektai, atlikdami prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus ar pirkimus, kuriems nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai, turi taikyti šiuos kriterijus, skaičiuojant pagal skaičių ir pagal vertę <...> ne mažiau kaip **50 proc. – 2019 metais** ir ne mažiau kaip **50 proc. – 2020 metais**, išskyrus tuos atvejus, kai rinkoje nėra prekių, neteikiamos paslaugos ar neatliekami darbai, atitinkantys žaliuosius pirkimus nustatytus aplinkos apsaugos kriterijus, taip pat esant kitoms teisės aktuose numatytoms išimtims.

2020 m. viešieji pirkimai sudarė apie 11,4 proc. Lietuvos BVP ir apie 26,2 proc. bendrų valdžios institucijų išlaidų, todėl ŽVP gali tapti esminiu veiksniu pereinant prie žiedinės ekonomikos, įgyvendinant žaliojo kurso tikslus ir siekiant neutralaus poveikio klimatui ekonomikos tikslo. Remiantis Viešųjų pirkimų tarnybos 2020 m. duomenimis, bendra visų pirkimų vykdytojų vykdytų žaliųjų pirkimų vertė (229,7 mln. Eur) **sudarė tik 5 proc.** bendros pirkimų vertės. **2019 m.** visų pirkimų vykdytojų vykdytų žaliųjų pirkimų vertė (178,7 mln. Eur) sudarė **tik 3,3 proc.** bendros pirkimų vertės (5 355,6 mln. Eur).

Siekiant įgyventi Projekte keliamus tikslus, Aplinkos ministerija atnaujino ŽVP sąvoką ir jos taikymą, pakeisdama Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai turi taikyti pirkdami prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašą, patvirtintą aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 „Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašo, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, supaprastino aplinkos apsaugos kriterijus transporto ir maisto srityse. Aplinkos ministerija tęs aplinkos apsaugos kriterijų atnaujinimo procesą. Dėl minėtų pakeitimų jau dabar perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams padaugėjo galimybių vykdyti ŽVP, procesas tapo lankstesnis perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų poreikiams, tiekėjai skatinami siūlyti daugiau aplinkai palankių produktų.

4. Projekto esmė: numatoma patvirtinti Nacionalinę žaliųjų viešųjų pirkimų įgyvendinimo programą, kurioje:

- nustatoma, kad perkančiosios organizacijos, atlikdamos visus pirkimus, išskyrus pirkimus, vykdomus žodžiu sudarant pirkimo sutartis ir (ar) įgyvendinant užsienyje vykdomus tarptautinių donorų lėšomis finansuojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus ir (ar) maisto pirkimus, atliekamus vykdant krašto apsaugos gynybines užduotis ir (ar) įsipareigojimus NATO (toliau – visi pirkimai), turi

taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus, skaičiuojant pagal vertę nuo visų pirkimų, kurių procedūros atliekamos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu ar Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus, ir (ar) Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu perkančiojo subjekto:

- ne mažiau kaip **10 proc.** tokių pirkimų **nuo 2021-07-01 iki 2021-12-31**;
- ne mažiau kaip **50 proc.** tokių pirkimų – **2022 metais**;
- ne mažiau kaip **100 proc.** tokių pirkimų – **kiekvienais metais nuo 2023 metų**;

• ŽVP tikslai netaikomi pirkimams, (1) vykdomiems pagal Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą, (2) pirkimams, vykdomiems žodžiu sudarant pirkimo sutartis (dėl sudėtingumo patikrinti ar tai žaliasis pirkimas), (3) numatoma išimtis dėl tarptautinių donorų lėšomis finansuojamų vystomojo bendradarbiavimo projektų užsienio valstybėms;

• Projektu Vyriausybei atskaitingi valstybės biudžeto asignavimų valdytojai įpareigojami užtikrinti, kad skiriant pažangos lėšas, kuriomis įgyvendinamos nacionalinėse plėtros programose suplanuotos pažangos priemonės ir (arba) projektai, organizacijoms, kurios nėra perkančiosios organizacijos pagal Viešųjų pirkimų įstatymą (toliau – neperkančiosios organizacijos) ir kurios įgyvendina šiomis lėšomis finansuojamas pažangos priemones ir (arba) projektus, konkrečios pažangos priemonės ir (arba) projekto apraše būtų įtvirtinta prievolė naudojant pažangos lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus. Šis pakeitimas leistų tikslingiau naudoti pažangos priemones ir (arba) projektams skiriamas finansinę paramą ir skatintų žaliojo kurso tikslų įgyvendinimą ir neperkančiųjų organizacijų aktyviais veiksmais;

• administruojančios institucijos, atsakingos už pažangos lėšomis finansuojamų projektų administravimą, įpareigojamos iki kiekvienų metų I ketv. pabaigos pateikti Aplinkos projektų valdymo agentūrai susistemintą informaciją apie neperkančiųjų organizacijų praėjusiais kalendoriniais metais vykdytus žaliuosius pirkimus įgyvendinant pažangos lėšomis finansuojamus projektus, pagal paskesnės pirkimų patikros rezultatus. Ši patikra atliekama pagal teisės aktus, reglamentuojančius projektų administravimą ir finansavimą. Aplinkos ministerija apibendrintą informaciją iki kiekvienų metų, pradedant 2022 m., II ketvirčio pabaigos turi pateikti Vyriausybei;

• nustatoma, kad nutarimo nuostatos netaikomos viešiesiems pirkimams ir pirkimams, atliekamiems remiantis Viešųjų pirkimų įstatymu ir Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų objektų, įstatymu:

- iki šio nutarimo įsigaliojimo dienos pradėtoms viešųjų pirkimų procedūroms, taip pat sudarytų preliminarųjų sutarčių pagrindu atnaujintam tiekėjų varžymuisi ir pagal sukurtą dinaminę pirkimo sistemą atliekamiems pirkimams;
- nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos pradėtoms pirkimų procedūroms projektuose, įgyvendinamuose pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, patvirtintą Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. C(2014)6397;

• Vyriausybės posėdžio protokolinio sprendimo projekto nuostatomis rekomenduojama Viešųjų pirkimų tarnybai kelti perkančiųjų organizacijų, perkančiųjų subjektų ir neperkančiųjų organizacijų kompetenciją ŽVP srityje, gerinti informacijos apie žaliuosius pirkimus rinkimą ir sisteminimą, užtikrinti tinkamą konsultavimą žaliųjų pirkimų vykdymo klausimais, vykdyti nutarimo ŽVP tikslų įgyvendinimo pažangos vertinimą. Viešųjų pirkimų tarnyba taip pat įpareigojama teikti Vyriausybei apibendrintą informaciją apie ŽVP rezultatus (praėjusio ketvirčio duomenis – kol atsirastų galimybė pirkimų rezultatus stebėti realiu laiku; praėjusio mėnesio duomenis – atsiradus galimybei pirkimų rezultatus stebėti realiu laiku). Aplinkos ministerija, gavusi informaciją apie nepakankamą ŽVP pažangą, įpareigojama per vieną mėnesį pateikti pasiūlymus Vyriausybei dėl papildomų privalomų priemonių žaliųjų pirkimų vykdymo skatinimui ir sistemos tobulinimui sukūrimo.

5. Derinimas:

- Projektas aptartas 2021 m. birželio 1 d. tarpinstituciniame pasitarime (protokolo Nr. 22, 12 kl.), po kurio Aplinkos ministerija, įvertinusi Teisingumo ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Finansų ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės atstovų pasitarimo metu išsakytas pastabas, pakartotinai teikia svarstyti patikslintą Projektą (pridedamas minėtas Vyriausybės posėdžio protokolinio sprendimo projektas).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – Projektas parengtas įgyvendinant Vyriausybės programos iniciatyvą „Neutralaus poveikio klimatui Vyriausybė nuo 2024 m., visas viešasis sektorius – nuo 2027 m.“ (155.4 p.) ir iniciatyvą „Tvarios maisto gamybos sistemos“ (164.6 p.). Priėmus Projektą būtų įgyvendinti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 6.1.15 veiksmas „Sustiprinti aplinkos apsaugos kriterijų naudojimo privalomumą viešuosiuose pirkimuose, įtvirtinti nuostatas, kad nuo 2023 m. prekės, paslaugos ir darbai įsigijami tik žaliųjų pirkimų būdu, įdiegti konsultavimo, informacijos sklaidos ir bendradarbiavimo su rinka mechanizmus žaliųjų viešųjų pirkimų srityje“ ir 6.1.16 veiksmas „Išplėsti žaliųjų pirkimų vykdymą įgyvendinant nacionalines ir ES finansavimo programas“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt